

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Aprowizacji

w sprawie trybu postępowania w Urzędach Walki z Lichwą.

Na zasadzie art. 11 cz. 1 i art. 46 cz. 2 ustawy z dnia 2 lipca 1920 r. (Dz. Ustaw № 67 poz. 449) zarządzam co następuje:

I. Przepisy ogólne.

Art. 1. Okręgowy Urząd Walki z Lichwą (Ekspozytura) przystępuje do rozpoznawania sprawy:

- 1) raportów organów służby zewnętrznej i własnych spostrzeżeń;
- 2) zawiadomień władz i urzędów;
- 3) skarg osób prywatnych;
- 4) głosów publicznych.

Art. 2. Sprawy o wykroczenia przeciw rozporządzeniom, wydanym na zasadzie art. 2, 3 i rozporządzeniom, wskazanym w art. 55 ustawy o zwalczaniu lichwy wojennej, kierowane są do oddziału administracyjno-karnego, sprawy zaś o przestępstwa z art. 15 do 28 tejże ustawy, podlegające właściwości sądów — do oddziału śledczego.

II. Tryb postępowania w oddziale administracyjno-karnym.

Art. 3. W oddziale administracyjno-karnym referent, bądź poprzestaje na danych doniesienia w razie ustalenia istoty wykroczenia i osoby sprawcy tegoż raportem organów służby zewnętrznej, własnym spostrzeżeniem, zawiadomieniem władzy lub urzędu, bądź zarządza przeprowadzenie dochodzeń przez organa służby zewnętrznej w kierunku ściśle określonym, bądź wreszcie sam je bezpośrednio przeprowadza.

Art. 4. W toku dochodzeń należy zebrać i zbadać dowody rzeczowe, przesłuchać świadków i oskarżonego, i wogóle uczynić wszystko, co może posłużyć do ustalenia istoty wykroczenia, zarzuconego oskarżonemu, oraz dowodów jego winy, względnie niewinności.

Art. 5. Zaareztowanie prewencyjne oskarżonego w toku dochodzeń jest niedopuszczalne.

Art. 6. W wypadkach, w których prowadzenie dochodzeń jest zbędne, w innych zaś po ich ukończeniu, zawiadamia się o tem oskarżonego, z pouczeniem, iż może w terminie dni 3-ch od dnia doręczenia zawiadomienia przejrzeć akta sprawy i przedstawić na piśmie lub ustnie do protokołu swą obronę.

Z obroną mogą być złączone wnioski o przeprowadzenie, względnie uzupełnienie dochodzeń z przytoczeniem środków dowodowych oraz okoliczności, które mają być stwierdzone.

Art. 7. Takie same prawo przysługuje obrońcy oskarżonego, wybranemu z pośród zapisanych na listę adwokatów (obrońców w sprawach karnych, prywatnych obrońców), a za nieletnich i pozbawionych możliwości używania swych praw — rodzicom, małżonkom, opiekunom i kuratorom.

Art. 8. Niema przekroczenia terminu, jeśli przed jego upływem obronę wysłano pocztą; w danym wypadku decyduje data nadawczego stempla pocztowego.

Art. 9. Wnioski obrony, wniesione po terminie, lub przez osobę, nie uprawnioną do tego, lub wreszcie wnioski, zmierzające widocznie do przezwleczenia i zaciemnienia sprawy nie będą uwzględniane.

Art. 10. Po upływie wyżej określonego terminu, względnie po uzupełnieniu dochodzeń o ile były one zarządzone, referent wypracowuje orzeczenie, które może:

- 1) bądź wstrzymać postępowanie, jeżeli czyn zarzucony oskarżonemu nie stanowi wykroczenia przeciwko rozporządzeniom, wydanym na zasadzie art. 2, 3 i rozporządzeniom, wspomnianym w art. 55 ustawy o lichwie (Dz. Ust. 67 r. 1920 poz. 449), lub nie ulega karze wskutek przedawnienia lub innej przyczyny prawnej, pociągającej za sobą umorzenie sprawy, albo jeżeli zachodzi brak dowodów winy oskarżonego;
- 2) bądź skazać, jeżeli oskarżonemu udowodniono spełnienie wykroczenia.

Art. 11. Osnowa orzeczenia administracyjno-karnego winna zawierać:

- 1) imię, nazwisko, wiek, oraz stan rodzinny i zawodowy oskarżonego;
- 2) krótkie określenie zarzuconego mu wykroczenia;
- 3) wskazanie dowodów winy oraz przesłanek, na których je oparto;
- 4) postanowienie karne z przytoczeniem odnośnych przepisów prawnych;
- 5) postanowienie co do dowodów rzeczowych, oraz kosztów postępowania i wykonania kary;
- 6) pouczenie o środkach prawnych, przysługujących ukaranemu.

Art. 12. Orzeczenie podlega aprobachie kierownika oddziału, a w sprawach szczególnej wagi — naczelnika okręgowego Urzędu Walki z Lichwą (Ekspozytury), który może je bądź zatwierdzić, bądź zmienić w całości lub częściowo, bądź wreszcie zarządzić przeprowadzenie dodatkowych dochodzeń i przygotowanie po ich ukończeniu nowego orzeczenia.

Art. 13. Postanowienia art. 6 i następnych niniejszego rozporządzenia obowiązują również w wypadkach dodatkowych dochodzeń.

Art. 14. Zaaprobowane orzeczenie karne doręcza się w odpisie oskarżonemu, względnie wykazanemu w aktach jego zastępcy (art. 7).

Art. 15. Od orzeczenia skazującego przysługuje oskarżonemu, względnie jego zastępcy odwołanie do Głównego Urzędu Walki z Lichwą tak co do orzeczenia o winie, jak i o karze; odwołanie to należy wnieść na piśmie w ciągu dni trzech od dnia następnego po doreczeniu odpisu orzeczenia do tego Okręgowego Urzędu Walki z Lichwą (Ekspozytury), który wydał orzeczenie. Artykuł 8 ma w danym wypadku analogiczne zastosowanie.

Art. 16. Odwołanie jest niedopuszczalne, jeżeli orzeczono jedynie grzywnę nieprzewyższającą 1.000 marek, lub na wypadek niemożności ściągnięcia jej, areszt nie wyżej dni 7-miu.

Art. 17. Wniesione w terminie (art. 8 i 15) odwołanie przez oskarżonego lub osobę, której to prawo przysługuje, wstrzymuje wykonanie kary pozbawienia wolności.

Art. 18. Pouczenie oskarżonego, o postanowieniach art. 15 i następnym niniejszego rozporządzenia, winno znajdować się przy odpisie orzeczenia.

Art. 19. Odwołanie niedopuszczalne (art. 16) lub wniesione przez osobę, do tego nie uprawnioną, względnie spóźnione, będzie odrzucone i zwrócone skarżącemu, inne natomiast zostaną bezzwłocznie przedłożone Wydziałowi Odwoławczemu Głównego Urzędu Walki z Lichwą.

Art. 20. Wydział Odwoławczy rozpatruje odwołanie w składzie dwóch członków na posiedzeniu niejawnym, ograniczając się w zasadzie do zbadania materiałów, zawartych w aktach sprawy i odwołania.

W razie istotnej potrzeby może zarządzić przeprowadzenie dodatkowych dochodzeń w ściśle określonym kierunku przez orzekający I-ej instancji oddział administracyjno-karny, lub w wyjątkowych, ze względu na doniosłość interesów ogólnych ważnych sprawach przeprowadzić je bezpośrednio u siebie na posiedzeniu jawnym. W tym wypadku zawiadamia oskarżonego względnie jego zastępcę (art. 7), iż wolno mu interwenjować przy przeprowadzeniu dopuszczonych dowodów.

Art. 21. Uchwały Wydziału Odwoławczego w przedmiocie orzeczenia podlegają aprobacie naczelnika Głównego Urzędu Walki z Lichwą, względnie jego zastępcy, który ma prawo bądź zatwierdzić orzeczenia I-ej instancji, bądź je zmienić, bądź wreszcie zarządzić ponowne rozpatrywanie sprawy w innym składzie.

Art. 22. Prawomocne orzeczenia I-ej instancji tudzież decyzje Głównego Urzędu podlegają natychmiastowemu wykonaniu.

III. Tryb postępowania w oddziale śledczym.

Art. 23. W oddziale śledczym referent, jeżeli źródło doniesienia jest wyraźnie podejrzone, lub cechy przestępstwa wątpliwe, zarządza poufne wywiady, przez organa służby zewnętrznej, nie uciekając się ani do rewizji, ani sekwestrowania przedmiotów z mieszkań, lokali przemysłowych lub handlowych, a w razie stwierdzenia poszlak, lub jeśli w doniesieniu ustalone są dostatecznie cechy przestępstwa, wdraża stosowne dochodzenia i zawiadamia o tem prokuratora przy sądzie okręgowym.

Art. 24. W toku dochodzeń należy zebrać i zbadać dowody rzeczowe, przesłuchać świadków i oskarżonego, a w miarę potrzeby przeprowadzić rewizję i sekwestr przedmiotów, przestrzegając w tej mierze przepisów postępowania karnego, obowiązującego w poszczególnych dzielnicach Państwa.

Art. 25. W razie prewencyjnego zaareztowania oskarżonego, należy odstawić go w ciągu 24 godzin właściwemu sędziemu śledczemu, względnie najbliższemu sędziemu pokoju (sądowi powiatowemu), celem powzięcia decyzji w przedmiocie środków zapobiegawczych, komunikując mu jednocześnie wyniki dotychczasowych dochodzeń.

Art. 26. Po ukończeniu dochodzeń referent:

- 1) bądź umarza dalsze postępowanie w razie braku cech przestępstwa, śmierci oskarżonego, lub braku dostatecznych poszlak winy tegoż;
- 2) bądź wydaje nakaz karny z art. 45 i następnych ustawy o lichwie;
- 3) bądź wreszcie kieruje sprawę wraz z dowodami rzeczowymi do prokuratora przy sądzie okręgowym, lub do sądu pokoju (powiatowego) w miarę właściwości, stosownie do przepisów art. 52, ust. 1 i art. 29 cz. 2 ustawy o lichwie.

Art. 27. Wydanie nakazu karnego następuje bez przeprowadzenia ustnej rozprawy, atoli należy dać możliwość oskarżonemu w toku dochodzeń przy jego przesłuchaniu przedstawienia swej obrony.

Nakaz karny wymaga zatwierdzenia naczelnika Urzędu.

Zresztą w postępowaniu nakazowym obowiązują przepisy art. 47 do 50 ustawy o lichwie.

IV. Postanowienia wspólne.

Art. 28. Zarówno w toku dochodzeń administracyjno - karnych, jak i śledczych powołuje się świadków, znawców i oskarżonych pisemnymi wezwaniami, w których winno być wyszczególnione:

- 1) imię i nazwisko osoby wezwanej,
- 2) czas i miejsce stawiennictwa,
- 3) sprawa, której wezwanie dotyczy,
- 4) skutki niestawiennictwa, określone w art. 13 cz. 2 ustawy o lichwie.

W wypadkach szczególnych ograniczyć się można do ustnych wezwań.

Art. 29. Doręczenie wezwań, zawiadomień, odpisów orzeczeń, nakazów karnych i decyzji skuteczniają organa służby zewnętrznej do rąk adresatów za potwierdzeniem odbioru, a w razie ich nieobecności do rąk dorosłych domowników. ;

Art. 30. Dla osób, znajdujących się w służbie państwowej i samorządowej, skutecznia się doręczenia za pośrednictwem bezpośrednich władz przełożonych.

Art. 31. W razie uchylenia się oskarżonego od doręczenia mu wezwań, zawiadomień, odpisów orzeczeń i decyzji, oraz nakazów karnych i niemożności doręczenia ich zastępczego (art. 29), organa służby zewnętrznej zawiadamiają pisemnie o akcie, który ma być doręczony, dozorcę domu, lub sąsiada oskarżonego z zaznaczeniem, że akt ten zostaje złożony w kancelarii Urzędu, i czynią o tem wzmiankę na odnośnym akcie.

Z chwilą złożenia takiego aktu w kancelarii Urzędu uważa się go za doręczony, i od tego dnia rozpoczyna się bieg terminów, przewidzianych niniejszem rozporządzeniem.

Art. 32. Doprowadzenie pod przymusem może nastąpić jedynie po uprzednim zagrożeniu.

Uskuteczniający doprowadzenie organ służby zewnętrznej winien okazać nakaz doprowadzenia osobie, której on dotyczy i na żądanie wręczyć jej odpis tegoż za potwierdzeniem odbioru.

Art. 33. Świadków, biegłych i oskarżonego bada się w tym okręgowym Urzędzie Walki z Lichwą (Ekspozyturze), gdzie toczą się dochodzenia, z wyjątkiem wypadków choroby i innych przyczyn, wykluczających bezwzględnie stawienie tychże.

Przesłuchanie w drodze rekwizycji przez inne okręgowe Urzędy (Ekspozytury) jest dopuszczalne.

W wyjątkowych wypadkach za aprobatą naczelnika Okręgowego Urzędu Walki z Lichwą można zwracać się także do sądów pokoju (powiatowych) o przesłuchanie świadków i biegłych pod przysięgą, jeżeli istnieją dostateczne podstawy do mniemania, że jedynie tą drogą można dowiedzieć się prawdy.

Art. 34. Z każdej czynności, dokonywanej w toku dochodzeń, winien być sporządzony krótki protokół z uwidocznieniem daty i miejsca jego sporządzenia, imienia i nazwiska oraz charakteru służbowego sporządzającej go osoby i osób biorących udział przy jego sporządzaniu, określający ściśle treść dokonanych czynności, złożonych zeznań, oświadczeń, i wniosków osób, przesłuchanych w charakterze stron.

Art. 35. Protokół podpisują po uprzednim jego odczytaniu wszystkie osoby, obecne przy sporządzaniu go.

Poprawki w protokole winny być poczynione i omówione przed podpisaniem.

Art. 36. Organom służby zewnętrznej przysługuje prawo w miejsce formalnych protokołów badania świadków i oskarżonego sporządzać jedynie krótkie sprawozdania z czynności, przez nie wykonanych.

Art. 37. Wykonanie orzeczeń administracyjno-karnych oraz nakazów karnych należy do organów służby zewnętrznej.

Art. 38. Wykonanie kar aresztu reguluje się według przepisów, dotyczących wykonania kar, orzeczonych przez sądy pokoju (powiatowe).

Art. 39. Uiszczanie grzywien następuje stosownie do tymczasowych przepisów o sposobie pobierania przychodów i dokonywania wydatków przez władze i urzędy państwowe z dn. 26 stycznia 1920 r. (Monitor Polski № 59—64 1920 r.).

Art. 40. Grzywny nieuiszczone w terminie ściągają się przymusowo przez organa służby zewnętrznej przy odpowiednim zachowaniu trybu postępowania administracyjnego, obowiązującego w tej mierze w poszczególnych dzielnicach Państwa.

Art. 41. W razie wątpliwości, nie rozstrzygniętych powyższymi przepisami, należy odpowiednio stosować przepisy ustaw postępowania karnego, obowiązującego w poszczególnych dzielnicach Państwa.

Art. 42. Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia w Dzienniku Ustaw R. P. i stosować się będzie do wszystkich spraw z wyjątkiem tych, których orzeczenie administracyjno karne tej instancji zapadło przed dniem jego wejścia w życie, atoli i w tych sprawach zastosowanie art. 16 rozporządzenia z dnia 23 kwietnia 1920 r. (Dz. Ust. R. P. № 43 poz. 230) jest wykluczone.

Art. 43. Wykonanie niniejszego rozporządzenia w szczególności porucza się naczelnikowi Urzędu Głównego Walki z Lichwą.

Warszawa, d. 17 września 1920 roku.

Minister Aprowizacji:

w z. *L. Zaborowski*